

Praktické pokyny pro lektory biblických čtení

1. Ačkoli lektoři před čtením prvního či druhého čtení nedostávají pro svou službu specifické požehnání, přece i pro ně platí to, co církev vyprošuje jáhnovi před hlásáním evangelia: „*At ti Bůh očistí srdce i ústa, abys dobře zvěstoval evangelium.*“ Předčítání Božího slova při liturgii není ani tak výsledkem technických kvalit, jako **přítomnosti Pána v životě služebníka**.
2. Technická příprava je ovšem také nezbytná: **především pečlivé přečtení úryvku**, pochopení jeho struktury, rozmyšlení nádechů, pauz a intonace, nacvičení výslovnosti obtížných slov, např. cizích jmen. (*Text je možné si předem najít na internetu, stáhnout si aplikaci „Misál“ do chytrého telefonu, nebo si během týdne vzít letáček s liturgickými texty během týdne v kostele. Poslední možností je přijít do kostela alespoň 15 minut přede mší svatou a v zákristii si vypůjčit lekcionář.*)
3. Důležité je pochopit, jaký má text smysl a proč jej církev do liturgie zařadila. K tomu nám pomáhá **věta uvedená kurzívou** v lekcionáři těsně před úryvkem. Ona **představuje pointu** biblického textu, která by se také měla projevit na způsobu čtení.
4. Takto by měla vypadat **technická příprava**
 - *Posluchač nevnímá jednotlivá slova, ale celek. Rozdělte si text na myšlenkové celky (obvykle jsou to odstavce). **Položit správný přízvuk na určitá slova** pomáhá k porozumění.*
 - *Při čtení **uchovávejte melodii řeči**. Ta spolu s přízvukem a střídáním tempa dává větám život, barvu a znělost.*
 - *Čárka za slovem neznamená vždy pauzu, ani se před ní vždycky nezvedá hlas. Rozlišujte, kdy ji brát vážně, a kdy ji „nečíst“. Při psaní se řídíme **pravopisnými pravidly o čárkách**. Například uprostřed souvětí tedy neklesejte hlasem, jako po tečce. (*podrobně na poslední straně*)*
 - *V případě jednoslabičných předložek v češtině platí pravidlo **kladení přízvuku na předložku** (čte se jako jedno slovo).*

Např. Pavel přišel do Korintu (dokorintu) a přimlouval se za něho (zaněho). Pokud dáváme důraz na první slabiku slova za předložkou, vracíme se na 1. stupeň základní školy.

- *Hlas zní nejlíp, když mluvíš ve **své přirozené poloze**: proto ho nepřepínejte, začněte mírně hlubší polohou a tou také končete. Neznamená to ale hlas ztišit. Vždy musí být rozumět do posledního slova. Nesnažte se o „nábožný pathos“.*
- *Nečtěte uspěchaně: **vyslovujte zřetelně**, bez polykání slabik, dělejte náležité pauzy, dýchejte klidně. Dopřejte lidem, ať stačí sledovat Boží poselství myšlenku za myšlenkou.*
- *V případě, že se **část čteného textu nachází na další stránce** lekcionáře, je třeba list dostatečně předem chytit do prstů a při už posledních dvou třech slovech stránku otočit.*

5. Lidé neposlouchají jen ušima, ale i očima. Proto i tvůj **vzhled, oblečení postoj a příchod k ambonu** patří k vaší službě. V průběhu mše svaté není středem pozornosti svatostánek, ale **obětní stůl**, na kterém se bude zpřítomňovat Kristova oběť, proto se **před ním lektor vždy mírně ukloní**. Tedy nepokleká, nedělá ani hlubokou úklonu, ani jen lekce nekývne hlavou. Úklonu dělá vždy, když přichází i když odchází (stejně tak i ministrant když přichází jako ze strany zákristie). Je elegantní v situaci kdy se lektoři střídají počkat a **poklonit se společně**.
6. Po příchod na ambon si nejdříve **upravte mikrofon**. Ne pouze tím, že do něj strčíte směrem k sobě, ale jemným ohnutím obvykle dvou kloubů. Jeden je u paty držáku a druhý těsně pod mikrofonem. Ten **musí mířit na vaše ústa**. Pokud je skloněný dolů nebo jiným směrem zabírá váš hlas jen částečně.
7. Oko je okno do duše. Než začnete číst, a pak před každým novým odstavcem se **podívejte na lidi**. Navazujete spojení a zvyšujete účinek slova. Chodte klidně, **stůjte pevně** na obou nohou.
8. Konečně je vhodné se **za svou službu modlit** a prosit Pána také za všechny, kdo budou Božímu slovu naslouchat, aby je přijali do svého života. A sám také **Boží slovo meditovat**, poznávat jak mluví konkrétně ke mně a podle něj žít.

dodatek: Z brožury PATNÁCT PRAVIDEL PRO LEKTORY, Ladislav Simajchl

Kde tedy čárku „mlčky“ přecházíme?

1) **Před krátkými vztaznými větami** (skutečnou pauzu, před kterou zároveň zvýšíme tón, vyznačme znaménkem „/“, kde znaménko není, čteme bez pauzy) Každý, kdo se povyšuje, / bude ponížěn. Proto je dobro, které působil, / zajištěno v Pánu. Jasně tu vidíš rozdíl: pauzičku znamená jen ta čárka, která odděluje myšlenkové úseky.

2) **Před předmětnými větami** (vedlejšími) Víme, že zákon je dobrý, / jestliže ho člověk užívá náležitě. (Tim 1,8) Dbejte tedy bedlivě, jak máte žít, / ne jako nemoudří... (Ef 5,15) Cítíš jak sloveso (větička) „víme“ neobstojí samostatně, potřebuje bližší obsah. Podobně sloveso „dbejte“. Proto tvoří s následujícím doplněním jeden myšlenkový úsek, který nemůžeme trhat pauzou.

3) **Před doplňky** (přístavky apod.) Tak praví Bůh, náš Pán. Bohu, našemu Otci, / bud' všechna čest až na věky. Vyslov skoro jako jedno slovo: Bůhnášpán, Bohunašemuotci atp.

4) **Při výčtu pojmu stejného druhu** Příbuzní, přátelé a známí (čti: PŘÍbuzníPŘÁteléaZNÁmí.) Co je čisté, lásky hodné, věčné, / na to ať se obrací váš pohled. Všeobecně jsou známy skutky těla; / jsou to: smilstvo, nečistota, chlípnost, / modloslužba, / čarodějnictví, / nepřátelství, nesváry, řevnivost, / hněv, hádky, rŕznice, roztržky, / závist, / vražda / opilství, hýření a věci jim podobné... Plody ducha však jsou: láska, radost, pokoj, / trpělivost, / laskavost, dobrota, / věrnost, / shovívavost, mírnost, / zdrženlivost, střídmost, umírněnost.

Pojmy, ač oddělené čárkami, patří smyslem k sobě, vytvářejí jeden myšlenkový úsek. Toto pravidlo je tak rozhodující a jasné, že ti pomůž e srozumitelně a působivě přednést i tak obtížné čtení, jaké jsme uvedli. Z dlouhé řady neřestí a ctností musíš ty, které patří k sobě (jsou stejného druhu), číst bez pauzy. Zato uděláš pomlku tam, kde začíná nová skupina slov patřících k sobě popř. i před jednotlivými slovy zvlášt' důležitými, stojícími sama pro sebe. Chápeš jistě obě ty skupiny čárek. Gramatika říká: jsou zde souřadně kladena samá podstatná jména, proto se za každým píše čárka. Kdežto živý cit pro řeč praví: jsou tu spojeny do skupin rozdílné věci, z nichž některé patří významem k sobě, jiné jsou odlišné, proto musím naznačit, co patří k sobě (číst bez pomlky) a co je jiné (oddělit pomlčkou).

Nikdy však **čárka sama o sobě není označení melodie**, tj. toho, máš-li hlasem stoupat či klesat. Leckdy se totiž u čárky sníží hlas téměř jako u tečky, např.: „Šel domů, docela sám.“ To „docela sám“ je připojená, doplňující větička, i když zkrácená: „byl sám, tj. nikdo ho nedoprovázel“. Tedy nová představa, samostatný myšlenkový celek. Proto celou tuto větu přečteme takto: „Šel domů. Docela sám.“ Všechno to zní možná složitě. Ale když si uvědomíš, co text říká, zdravý rozum ti už poradí. Osvoj si zásadu: Mám-li dobře číst, musím se učit slyšet ty, kdo dobře čtou. Dnes to není problém, je tu rozhlas, televize. Jejich poslech - a zároveň citlivý poslech živé hovorové mluvy - ti napoví, jak si při čtení počínat; i s těmi nešťastnými čárkami.